

УДК 332.12

ІНСТИТУЦІЙНІ РЕФОРМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

І. Р. Бузько, Ю. Ю. Д'яченко, О. А. Немашкало

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
просп. Радянський, 59а, м. Сєвєродонецьк, 93406, Україна. E-mail: u.dyachenko@mail.ru

У контексті забезпечення конкурентоздатності економіки в умовах глобалізації питання вивчення впливу євроінтеграційних процесів на розвиток продуктивних сил країни та регіонів потребують подальшого вивчення. У статті на базі нової інституційної теорії розглянуто вплив інституційних реформ на організаційно-економічні механізми регулювання регіонального розвитку. На сьогодні одна з реальних можливостей модернізації економічних інститутів в Україні – це інтеграція у Європейський Союз. Зроблено висновок, що реформування економічних інститутів в Україні в рамках євроінтеграції за підтримки Європейського Союзу може забезпечити функціонування ефективної економіки на базі вторинної модернізації – переходу до постіндустріального соціально-технологічного укладу.

Ключові слова: нова інституційна теорія, організаційно-економічний механізм, регіональний розвиток, європейська інтеграція.

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ РЕФОРМЫ И ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ РЕГУЛИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

И. Р. Бузько, Ю. Ю. Дьяченко, Е. А. Немашкало

Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля
просп. Советский, 59а, г. Северодонецк, 93406, Украина. E-mail: u.dyachenko@mail.ru

В контексте обеспечения конкурентоспособности экономики в условиях глобализации вопросы изучения влияния евроинтеграционных процессов на развитие производительных сил страны и регионов требуют дальнейшего изучения. В статье на базе новой институциональной теории рассмотрено влияние институциональных реформ на организационно-экономические механизмы регулирования регионального развития. На сегодня одна из реальных возможностей модернизации экономических институтов в Украине - это интеграция в Европейский Союз. Сделан вывод, что реформирование экономических институтов в Украине в рамках евроинтеграции при поддержке Европейского Союза может обеспечить функционирование эффективной экономики на базе вторичной модернизации - перехода к постиндустриальному социально-технологическому укладу.

Ключевые слова: новая институциональная теория, организационно-экономический механизм, региональное развитие, европейская интеграция.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. На сучасному етапі соціально-економічний розвиток продуктивних сил країни та регіонів знаходиться під суттєвим впливом євроінтеграційних процесів. Поглиблення євроінтеграційних процесів у поєднанні з відкритим характером економіки та значною експортоорієнтованістю економіки України супроводжується загостренням конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках. В цих умовах найбільш важливим і одночасно вразливим елементом є організаційно-економічні механізми регулювання регіонального розвитку. Інструментом адаптації організаційно-економічних механізмів до високодинамічних непередбачуваних змін зовнішнього середовища підприємства в контексті євроінтеграційних процесів слід вважати інституційні реформи, які б відповідали вимогам євроінтеграції.

Сутністю державної регіональної політики є сукупність організаційно-правових та економічних заходів щодо поточних цілей держави та ефективного розвитку регіонів, раціонального використання ресурсів, створення нормальних умов життєдіяльності людей, забезпечення екологічної безпеки довкілля тощо [1]. У Концепції державної регіональної політики регіональний розвиток визначається як зміни у соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних, етнонаціональних процесах на рівні регіонів відповідно до загальних цілей державної стратегії розвитку [2]. Економічне регулювання передбачає застосування наступних економічних

регуляторів регіонального розвитку: податкова політика (види місцевих податків, ставки, пільги та об'єкти оподаткування), цінова політика, квоти та ліцензії, дотації та субвенції, державні закупівлі [1].

Питання вивчення впливу євроінтеграційних процесів на розвиток продуктивних сил країни та регіонів у контексті забезпечення конкурентоздатності економіки в умовах глобалізації потребують подальшого вивчення.

Метою статті є аналіз на базі нової інституційної теорії впливу інституційних реформ на організаційно-економічні механізми регулювання розвитку країни.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. XXI століття знаменується тим, що значно посилилася взаємозалежність країн, включаючи економіку, соціальну сферу, екологію, культуру тощо. Ця взаємозалежність і взаємопроникнення, яке отримало термін "глобалізація" дедалі більше визначають стан і напрями розвитку окремих країн та світової економіки в цілому.

Глобалізація як процес виникла не в останні десятиліття. Сам термін "глобалізація" з'явився понад 400 років тому, але поширення його використання почалося в середині минулого століття. Це об'єктивний, необхідний процес, який супроводжує людство протягом його історії. Водночас це процес суспільний, який відбувається в діяльності та взаємовідносинах індивідів, різних соціальних груп і прошарків, націй і цивілізацій. Він пов'язаний безпосередньо з їх цілями та інтересами.

Глибоко досліджувати глобалізацію почали відносно недавно, але достатньо інтенсивно – лише основних шкіл з цієї проблематики налічується шість. Протягом останніх десятиліть глобалізація виявилася й досліджувалася як ключова тенденція світогосподарського розвитку. Із тенденції вона переростає у всепоглинаючий процес.

Глобалізація виявляється у розширенні проникнення компаній в економіку зарубіжних країн за допомогою експорту, а в широкому значенні – за допомогою іноземних інвестицій у відкриття заводів з виробництва комплектувальних, у заснування виробничих підприємств або дочірніх фірм зі збуту продукції. Таким чином компанії отримують додаткові можливості для збуту, який стримується через недостатні розміри внутрішнього ринку окремої країни. Тим самим вони зменшують свою залежність від єдиного внутрішнього ринку в отриманні прибутку. Вихідним пунктом аналізу глобалізації є твердження, що глобалізація – це розподіл праці у світовому масштабі, котрий прогресує і вже досяг достатньо високого рівня. Це виявляється у посиленні конкуренції на товарних ринках через стимулювання міжнародного торгового обміну внаслідок політики лібералізації торгівлі.

Розвиток глобалізації сприяє створенню єдиного глобального ринку, основні контури якого окресляються у першій чверті ХХІ століття. У цьому зацікавлені передусім провідні розвинуті країни, які в боротьбі за світову гегемонію створили великі інтеграційні об'єднання – ЄС, АТЕС та ін. Як головні складові глобального ринку формуються Європейський, Американський та Азійсько-Тихоокеанський континентальні ринки. Водночас за участь у процесах глобалізації змагаються країни, які розвиваються, і країни з перехідною економікою, зокрема, Росія, Україна, Казахстан та ін. Однак для ефективного входження їх у глобальний ринок цим державам слід досягти високого рівня конкурентоспроможності національних економічних систем, і насамперед конкурентоспроможності національної робочої сили, тобто високого рівня розвитку трудового потенціалу суспільства. Глобалізація як основна тенденція розвитку міжнародної економіки зумовлює свободу переміщення товарів і послуг, вільне переміщення капіталів та робочої сили. Останнє має принципове значення для формування та розвитку людських ресурсів міжнародних бізнес-структур: глобалізація, створюючи єдиний глобальний ринок праці, робить вільним переміщення робочої сили між країнами та зумовлює формування нових вимог до їхнього розвитку.

Одним з істотних проявів глобалізації економіки є регіоналізація. Її можна визначити як посилення регіональної інтеграції, яка приводить до послідовного замкнення постіндустріального світу.

Важливим наслідком регіональної інтеграції є вирівнювання розбіжностей між рівнями розвитку виробництва у країнах, які входять до регіональних об'єднань. Країни з нижчим у порівнянні з сусідніми державами рівнем розвитку, мають змогу скористатись регіональним співробітництвом для переходу до іншого соціально-технологічного укладу.

Домінуючий у країні соціально-технологічний уклад як система суспільних відносин, яка виникає на базі сукупності технологій, характерних для певного рівня розвитку виробництва й визначає конкурентоздатність економіки країни. Перехід між цими укладами китайський вчений Хе Чуаньци називає модернізацією. Модернізація являє собою одночасно і глибоку зміну людської цивілізації починаючи з ХVІІІ століття і міжнародне змагання в прагненні досягти і утримати високий за світовими мірками рівень розвитку [3]. У процесі модернізації виділяються дві стадії: первинну і вторинну. Кожна стадія пов'язана з відповідною епохою цивілізаційного процесу: первинна модернізація – з індустріальною епоєю, вторинна – з інформаційною епохою, або епоєю знань [3].

Китайські економісти запропонували систему оцінки, яка дозволяє визначити індекс стадій модернізації, і використали її для всіх країн світу [4]. Відповідно, для України соціально-економічна обстановка така: первинну модернізацію в країні загалом завершено. Переважна більшість показників мають значення не нижче 95 %, тобто в Україні розквіт первинної модернізації, яка триватиме приблизно до 2020 р. [4]. У групі середньорозвинених країн Україна далеко відстала від лідерів: за індексом первинної модернізації – 41-е місце (на одному рівні з Росією і трохи вище за Білорусь та Болгарію), вторинної – 37-е місце (на рівні з Польщею, знову Білоруссю та Хорватією) і, найголовніше – відставання від країн Європейського Союзу залишається значним [4]. Найбільша небезпека зі зволіканням з оновлення економіки країни полягає в тому, що потенціал первинної модернізації буде повністю вичерпано, і тоді розпочнеться стагнація, а потім – демодернізація [4]. Тому ситуація, що склалася вимагає негайного переходу до вторинної модернізації.

Одним з провідних факторів, що впливають на динаміку суспільних процесів, зокрема, модернізації, є рівень трансакційних витрат. Поняттям трансакційних або невиробничих витрат економічна наука збагачена завдяки новій інституційній теорії. Трансакційні витрати в широкому змісті розглядаються як витрати взаємодії в економічній системі та пов'язані з невизначеністю поведінки ринкових агентів і економічної ситуації в цілому в процесі укладання і забезпечення виконання контрактів. Теорія трансакційних витрат була запропонована для уточнення економічних моделей неокласичної теорії фірми. Згідно з неокласичною теорією фірми, функціонування господарського механізму відбувається без витрат, обумовлених використанням економічних механізмів, в реальній економіці такі витрати по обслуговуванню угод існують і вони отримали назву трансакційних.

Поняття трансакції було введено американським економістом Джоном Коммонсом у 1931 році [5]. За його визначенням, трансакція – це відчуження та привласнення прав власності та свобод, створених суспільством. Фундатором теорії трансакційних витрат і автором категорії «трансакційні витрати» є американський економіст Рональд Коуз, який у статті «Природа фірми» [6] пояснив причину ство-

рення фірм, яка полягає у мінімізації трансакційних витрат і виявив принциповий зв'язок між інститутами та трансакційними витратами у статті «Проблема соціальних витрат» [7] і за свої дослідження був відзначений Нобелівською премією. За визначенням Р. Коуза, трансакційні витрати є витратами, що супроводжують функціонування ринкового механізму. Найбільш повний аналіз трансакційної теорії був зроблений видатним американським економістом Олівером Уільямсоном, зокрема у роботі 1985 року «Економічні інститути капіталізму» [8], яка є найбільш цитованою серед економічних праць, написаних за останні 50 років.

Американський економіст, лауреат Нобелівської премії з економіки Кеннет Ерроу визначає трансакційні витрати як витрати, пов'язані із підтриманням функціонування економічних систем [9]. За найбільш визнаним визначенням професора Карла Далмана, трансакційні витрати включають витрати збирання та переробки інформації, проведення переговорів та прийняття рішень, контролю за дотриманням угод та примушення до їх виконання [10]. Трансакційні витрати виникають внаслідок невизначеності дій економічних агентів та інформації щодо об'єктивної економічної ситуації в процесі укладання та забезпечення укладання контрактів. Базовою одиницею у трансакційному аналізі є трансакція, тобто акт економічної взаємодії щодо обміну товарами, послугами, капіталом, а також юридичними зобов'язаннями в рамках як документально оформлених, так і усних угод будь-якого характеру як на ринку, так і усередині підприємств. Витрати і втрати такої взаємодії, що супроводжують використання матеріальних, інтелектуальних, людських та інших ресурсів у процесі виробництва у широкому розумінні та реалізації товарів та послуг, отримали назву трансакційних.

О. Уільямсон виділяє три причини виникнення трансакційних витрат [8]:

1. Невідповідність суб'єктивних уявлень учасників трансакцій об'єктивному положенню речей та недостатня поінформованість учасників трансакцій, а також неможливість прийняття абсолютно вірних рішень, тобто обмежена раціональність.

2. Опортуністична поведінка учасників трансакцій, яка порушує умови явних чи неявних угод та не відповідає обґрунтованим очікуванням інших учасників трансакцій, порушуючи їх права.

3. Невзаємозамінність товару чи учасника трансакції, тобто набуття активом якості специфічного.

Існування окремих господарюючих суб'єктів можливе як спосіб мінімізації трансакційних витрат щодо угод на ринку за допомогою заміни їх адміністративними важелями усередині фірм, де розподілення ресурсів відбувається не завдяки цінним сигналам, а шляхом вказівок та контролю внаслідок дорожньої ринкової координації щодо пошуку ресурсів та забезпечення стабільного виконання угод. З іншого боку, при досягненні певного розміру фірми, адміністративні витрати перевищують переваги неринкової координації і стає вигідним використовувати ринкові механізми. Тому межі фірми визначаються співвідношенням граничних витрат,

пов'язаними із використанням ринку і граничних витрат, пов'язаних із використанням ієрархічної організації. Трансакційні витрати визначаються побудовою та ефективністю суспільних інститутів та організаційних структур.

Напрямок розвитку суспільних інститутів та організаційних структур, стверджують американські вчені Д. Асеємоглу та Дж. Робінсон [8], визначається типом політичних та економічних інститутів як відносин між акторами, систем створення, збереження та відтворення цих відносин та засобів їх інтерпретації і оцінки, які формують стимули і мотивацію поведінки людей та створюються чи трансформуються в моменти, коли з тих або інших причин відкривається "вікно можливостей" для їх зміни [9]. Як показано Д. Асеємоглу та Дж. Робінсоном [11], ефективними є інклюзивні (inclusive) економічні інститути, що залучають широкі верстви населення, забезпечують недискримінаційний контроль над доступом і розподілом ресурсів, дозволяють чесну конкуренцію і забезпечують збереження приватної власності [12]. Українські інститути тяжіють до характеру екстрактивних (extractive) – вилучаючих інститутів, що не залучають широкі верстви населення до активної участі та контролю економічних процесів при одночасній зосередженості влади в руках еліти, яка перерозподіляє багатство на свою користь і обмежує вплив інших громадян.

Модернізація супроводжується зміною інституційної системи на користь більш ефективної [13]. Найпоширенішим шляхом переходу до інклюзивних інститутів є зовнішній вплив [11] у вигляді військових або економічних загроз чи приєднання до міждержавного об'єднання, яке стимулює перехід до більш ефективних інститутів. На сьогодні одна з реальних можливостей запровадження в Україні інклюзивних інститутів – це інтеграція у Європейський Союз, який є спільнотою з відкритими інститутами, в рамках яких цінується та стимулюється розвиток ділових компетенцій працівників, забезпечується як інституційна мобільність, так і фізична мобільність на найбільшому ринку в світі [12]. Європейська спільнота поставила перед собою завдання шляхом здійснення спільної політики чи діяльності сприяти: гармонійному, збалансованому розвитку економічної діяльності; стійкому зростанню поваги до навколишнього середовища; високій економічній продуктивності; підвищенню рівня зайнятості і соціального захисту; підвищенню рівня життя і якості життя; економічній, соціальній згуртованості та солідарності між державами-членами, а пріоритетними напрямками діяльності Європейського Союзу стали: спільна економічна політика; спільна зовнішня політика та політика безпеки (зміцнення єдності та незалежності Європи); співпраця у сфері юстиції та внутрішніх справ [14]. Інструментом реалізації зближення України та ЄС є Угода про асоціацію, яка має на меті оновити спільні інституційні рамки співпраці України та Європейського Союзу, сприяти поглибленню партнерства у всіх сферах, посилити політичну асоціацію й економічну інтеграцію на основі взаємних прав та обов'язків. Створення всебічної та поглибленої зони вільної торгівлі з маш-

табним наближенням регуляторного законодавства України до стандартів Європейського Союзу сприятиме поступовій інтеграції України до Європейського Союзу. Важливою складовою частиною нової Угоди з Європейським Союзом є створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом як складової частини Угоди про асоціацію й визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та Європейським Союзом, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку Європейського Союзу [15]. Приєднання до Зони вільної торгівлі надає дасть можливість зміцнити інституційну структуру бізнес-середовища внаслідок того, що Україна зобов'язується привести значну частину свого торгового законодавства до відповідності з нормами і правилами Європейського Союзу, забезпечити прозорість змін до законодавства і встановити чіткі процедури врегулювання суперечок [16].

Приєднання України до поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі з Європейським Союзом потребує чималих фінансових і людських ресурсів, а також інституційних і законодавчих змін: пристосування до нових стандартів і правил гри вимагатиме від українських виробників збільшення витрат у короткостроковій перспективі. При цьому європейські виробники будуть мати певні переваги, у тому числі й на українському ринку, що певною мірою може розглядатись як погіршення ситуації щодо економічного розвитку, проте у довгостроковій перспективі повинно сприяти підвищенню рівня конкурентоспроможності національної продукції та, як наслідок, збільшенню її експорту, крім того, поліпшення якості продукції зміцнить позиції вітчизняних виробників на внутрішньому ринку [17].

Подальше поглиблення європейської інтеграції України для промисловості буде мати наступні позитивні наслідки [18]: збільшення надходження іноземних фінансових ресурсів та більш активний обмін технологіями; інтенсивне впровадження інноваційних технологій; переміщення частини тіньової економіки до офіційної; повернення до України працівників, які виїхали на роботу за кордон; налагодження довготривалих коопераційних зв'язків між вітчизняними та європейськими підприємствами.

Потенційними негативними факторами поглиблення європейської інтеграції України у промисловості є [18]: сировинний розвиток промисловості; можлива репатріація прибутку іноземними інвесторами до країни базування; вплив висококваліфікованої робочої сили та науковців на іноземні підприємства; формування структури промислового сектору, який носить характер прилаштування до потреб Європейського Союзу. Також, без здійснення модернізації управління та технологічного переоснащення, низька конкурентоспроможність українських підприємств на європейському ринку може призвести до негативних наслідків.

На думку російського теоретика інтеграції Ю.В. Шишкова, «історія інтеграційних зусиль у Західній Європі та інших регіонах світу показала,

що взаємне тяжіння й зрощування національних господарств ринкового типу можливі лише за умов досягнення ними досить високого рівня техніко-економічного розвитку, коли в структурі виробництва країн-партнерів переважає обробна промисловість... І навпаки, інтеграція об'єктивно протипоказана країнам аграрно-сировинного профілю, які виробляють не стільки взаємодоповнюючі, скільки конкуруючі одне з одним продовольчі товари, паливо, сировину тощо» [19]. Розглянемо вплив приєднання України до поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі з Європейським Союзом на діяльність промислових підприємств.

Досвід країн Центральної Європи свідчить, що угода про зону вільної торгівлі створила сприятливі торговельно-економічні умови для розвитку експорту цих країн, але лише лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, а саме скасування мита і нетарифних бар'єрів при експорті і імпорті товарів, виявилася недостатньою для вирішення проблеми розвитку експорту, підвищення конкурентоспроможності промислових товарів, структурних змін в економіці: за умови підписання Угоди про створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом, використання повною мірою можливостей, які надаватиме ця угода для нашої держави, гальмуватиметься внутрішніми труднощами активізації економічного розвитку й зокрема розвитку промислового виробництва [17].

Головна мета цієї зони – не вільна торгівля як така, а досягнення через зону вільної торгівлі поступової інтеграції української економіки до внутрішнього ринку Європейського Союзу. Це відповідає прагненню української сторони хоча і потребує чималих фінансових і людських ресурсів, а також інституційних і законодавчих змін

Приєднання України до поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі з Європейським Союзом буде мати наступні наслідки, які можуть вплинути на діяльність українських промислових підприємств [20]: модернізація української економіки; одержання вдалої моделі для економічних реформ; обмін високими технологіями та менеджерськими навичками, підвищена продуктивність; збільшення рівня прямих іноземних інвестицій; переорієнтація економіки з такої, що спирається передусім на видобуток та продаж сировини; збільшення рівня експорту по всьому світу через отримання сертифікації Європейського Союзу; впровадження прозорості та передбачуваності у торгівлі; доступ до механізмів врегулювання суперечок в рамках Світової організації торгівлі.

Приєднання до Зони вільної торгівлі надає дасть можливість зміцнити інституційну структуру бізнес-середовища внаслідок того, що Україна зобов'язується привести значну частину свого торгового законодавства до відповідності з нормами і правилами Європейського Союзу, забезпечити прозорість змін до законодавства і встановити чіткі процедури врегулювання суперечок [16].

Приєднання України до поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі з Європейським Союзом призведе до звільнення від мита українського

експорту промислових товарів, починаючи з дня, коли угода вступить у силу.

ВИСНОВКИ. Створення ефективних економічних інститутів в Україні можливе в рамках євроінтеграції за підтримки Європейського Союзу. Перехід від екстрактивних до інклюзивних інститутів забезпечить функціонування ефективних організаційно-економічних механізмів регулювання регіонального розвитку на базі вторинної модернізації – переходу до постіндустріального соціально-технологічного укладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Уманців Ю.М., Міняйло О.І. Механізм економічної політики: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 436 с.
2. Проект Концепції державної регіональної політики від 27.02.2008: (текст) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.adm.gov.te.ua/.../toda_p51_Proekt%20konsepsiiregion%20politiki.doc.
3. Обзорный доклад о модернизации в мире и Китае (2001—2010) / Пер. с англ. под общей редакцией Н.И. Лапина / Предисл. Н.И. Лапин, Г.А. Тосунян. – М.: Издательство «Весь Мир», 2011. – 256 с.
4. Шибалов Є., Котов Є., Ляшенко А. Майбутнє України через китайську призму // Дзеркало тижня. – 2013. – № 32.
5. Commons J.R. Institutional Economics // American Economic Review. – 1931. – № 21. – P. 648–657.
6. Фирма, рынок и право / Р. Коуз; Пер. с англ. Б. Пинскера; Науч. ред. Р. Капелюшников. – М.: Дело, 1993. – 192, [1] с.
7. Coase R.H. The Problem of Social Cost // Journal of Law and Economics. – 1960. – № 3. – P. 1–44.
8. Уильямсон О.И. Экономические институты капитализма: Фирмы, рынки, «отношенческая контрактация». – СПб.: Лениздат, CEV Press, 1996. – 702 с.
9. Arrow K.J. The Organization of Economic Activity: Issues Pertinent to the Choice of Market Versus Nonmarket Allocation. // U.S. Joint Economic Committee, 91st Congress, 1st Session, The Analysis and Evaluation of Public Expenditure: The PPB System. Vol. 1. – Washington: U.S. Government Printing Office, 1969. – P. 59–73.
10. Dahlman C. The Problem of Externality // Journal of Law and Economics. – 1979. – April. – Vol. 22. № 1. – Pp. 141–162.
11. Acemoglu D., Robinson J. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty. – NY.: Crown Business, 2012. – 544 p.
12. Філіпчук В. Яке майбутнє чекає Україну // Дзеркало тижня. – 2013. – № 32.
13. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл. – М.: Academia, 1999. – 956 с.
14. The Maastricht treaty [Електронний ресурс]: provisions amending the treaty establishing The European Economic Community with a view to establishing The European Community. – Maastricht, 1992. – 59 p. – Режим доступу: <http://www.eurotreaties.com/maastrichtec.pdf>.
15. Угода про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/19151.htm>
16. Зарембо К. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС: що думають олігархи? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://euhttp://iwp.org.ua/img/Policy_brief_01_12_ppravka.pdf.
17. Юхименко В.В. Сучасна геополітична ситуація та українські національні економічні пріоритети // Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: монографія. Ч.1 / за ред.: В.М. Гейця, А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2008. – 389 с.
18. Чала Н. Вплив європейських інтеграційних процесів на розвиток української промисловості // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2004. – № 2. – С. 429–434.
19. Шишков Ю.В. Европейская интеграция и СНГ: западный образец и его отражение в восточном зеркале // Развитие интеграционных процессов в Европе и России. – М.: Прогресс, 1997. – С. 174–200.
20. Roberts R., Tsintsiruk A. Ukraine Needs an Economic Freedom “Reset” / The Heritage Foundation. – 14.09.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.heritage.org/research/reports/2011/09/ukraine-needs-an-economic-freedom-reset>.

INSTITUTIONAL REFORMS AND ORGANIZATIONAL-ECONOMIC MECHANISMS OF REGIONAL DEVELOPMENT REGULATIONS IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

I. Buzko, Y. Dyachenko, O. Nemashkalo

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
prosp. Sovetskiy, 59a, Severodonetsk, 93406, Ukraine. E-mail: y.dyachenko@mail.ru

Purpose. Further study of development processes of the productive forces of country and region in the context of competitiveness of the economy in conditions of globalization and influence of European integration. **Methodology.** The article based on the new institutional theory considers the influence of institutional reforms at the organizational and economic mechanisms of regulation of regional development. **Results.** Today one of the real possibilities of modernization of economic institutions in Ukraine is integration into the European Union. **Originality.** It is concluded that the reform of economic institutions in Ukraine within the framework of European integration, with the support of the European Union can provide an effective economy based on secondary modernization such as transition to a post-industrial socio-technological system. References 20.

Key words: new institutional theory, organizational-economic mechanism, regional development, European integration.

REFERENCES

1. Umanciv, Ju.M., Minjajlo, O.I. (2010), *Mehanizm ekonomichnoi polityky: Navchalnyj posibnyk* [The mechanism of economic policy: Manual], Misto NV, Ivano-Frankivsk, Ukraine.
2. *Proekt Konceptii derzhavnoi regionalnoi polityky vid 27.02.2008* [Draft Concept of the State Regional Policy 27.02.2008], available at: www.adm.gov.te.ua/.../toda_p51_Proekt%20konsepsiiregion%20politiki'.doc (accessed June 15, 2015).
3. Lapyn, N.Y., Tosunjan, G.A. (2011), *Obzornyj doklad o modernyzacyy v myre y Kytay (2001—2010)* [A survey report on the modernization of the world and China (2001-2010)], Translated by Lapyn N.Y., Ves Myr, Moscow, Russia.
4. Shybalov, Je., Kotov, Je., Ljashenko, A. (2013), "The future of Ukraine through the Chinese prism", *Dzerkalo tyzhnja*, no. 32.
5. Commons, J.R. (1931), Institutional Economics, *American Economic Review*, no. 21, pp. 648–657.
6. Kouz, R. (1993), *Fyrma, rynek y pravo* [Firm, Law and Marketplace], Translated by Pynskera, B., Delo, Moscow, Russia.
7. Coase, R.H. (1960), "The Problem of Social Cost", *Journal of Law and Economics*, no. 3, pp. 1–44.
8. Uyljamson, O.Y. (1996), *Экономические институты капитализма: Фирмы, рынки, "отношенческая контрактация"* [Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, "relational contracting"], Lenydat: CEV Press, Sankt-Petersburg, Russia.
9. Arrow, K.J. (1969), "The organization of economic activity: issues pertinent to the choice of market versus nonmarket allocation", *U.S. Joint Economic Committee, 91st Congress, 1st Session, The Analysis and Evaluation of Public Expenditure: The PPB System*. Washington: USA, Government Printing Office, vol. 1, pp. 59–73.
10. Dahlman, C. (1979), "The Problem of Externality", *Journal of Law and Economic*, vol. 22, no. 1, pp. 141–162.
11. Acemoglu, D., Robinson, J. (2012), *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*, Crown Business, New York, USA.
12. Filipchuk, V. (2013), "What is the future Ukraine", *Dzerkalo tyzhnja*, no. 32.
13. Bell, D. (1999), *Grjadushhee postyudustrial'noe obshchestvo. Opyt socyjal'nogo prognozyrovanyja* [The coming post-industrial society. Experience in social forecasting], Academia, Moscow, Russia.
14. "The Maastricht treaty: provisions amending the treaty establishing The European Economic Community with a view to establishing The European Community", (1992), Maastricht, available at: <http://www.euro-treaties.com/maastrichtec.pdf> (accessed June 18, 2015).
15. *Ugoda pro asociaciju mizh Ukrainojy ta ES* [The Association Agreement between Ukraine and the EU], available at: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/19151.htm> (accessed June 18, 2015).
16. Zarembo, K. *Zona vilnoi torgivli mizh Ukrainojy ta ES: shho dumajut oligarhy?* [A free trade zone between Ukraine and the EU: what do the oligarchs think?], available at: http://eu-http://iwp.org.ua/img/Policy_brief_01_12_pravka.pdf (accessed June 21, 2015).
17. Juhymenko, V.V. (2008), *Priorytety nacional'nogo ekonomichnogo rozvytku v konteksti globalizacijnyh vyklykiv: monografija. Ch.1* [Priorities for national economic development in the context of globalization challenges: monograph. Part 1], KNTEU, Kyiv, Ukraine.
18. Chala, N. (2004), "The influence of European integration processes on the development of Ukrainian industry", *Visnyk Nacionalnoi akademii derzhavnogo upravlinnja pry Prezydentovi Ukrainy*, no. 2, pp. 429–434.
19. Shyshkov, Ju.V. (1997), "European integration and the CIS: the Western model and its reflection in the mirror of the East", *Razvytye yntegracyonnyh processov v Evrope y Rossyy*, pp. 174–200.
20. Roberts, R., Tsintsiruk, A. (2011), "Ukraine Needs an Economic Freedom "Reset", *The Heritage Foundation*, available at: <http://www.heritage.org/research/reports/2011/09/ukraine-needs-an-economic-freedom-reset> (accessed June 20, 2015).

Стаття надійшла 27.08.2015.